

Den store fortellingen - Loven

Israelsfolket var egentlig ikke et folk. De var en gigantisk familie som hadde blitt gjort til slaver. I flere generasjoner hadde de vært slaver.

Gud holdt sitt løfte til dem.. selv om det hadde gått 400 år, og kanskje minnet om ham var som en legende, som noe veldig fjernt.

Det var en del av Guds store fortelling. Hans landingsstripe på jorda. Hans plan for at menneskene skulle få muligheten til å bli så godt kjent med ham at de ville gjenkjenne ham når han ble født inn i verden for å frelse den.

Gud viste dem at Han var den eneste sanne Gud. Han gjorde alle Egypts guder til skamme. Så førte han folket ut av Egypt, ut av slaveriet. Det er typisk Gud å velge ut det som er lite. Dem som umulig kan skryte på seg at de gjorde dette i egen kraft. Han hentet 600000 slaver ut av Egypt. Mennesker som hadde vært slaver i flere generasjoner. Som ikke hadde peiling å på å bygge opp en nasjon. Det første Gud gjør når han tar kontakt etter 400 år er å si: Lag en fest! Så ber ham dem tilberede et måltid, akkurat sånn som de ville gjort til vanlig, men med ett unntak: Ta litt av blodet fra slaktingen og mal det over dørstolpen deres. Da vil dødsengelen gå forbi deres hus når Egypt rammes av tragedie. Israelittene våkner neste morgen til egypternes sorg og skrik, og ser at de er spart. Fordi de hadde tillit til Gud. Så førte ham dem gjennom havet for å frelse dem igjen da Farao kom etter dem fordi han angret at han lot dem gå.

Jeg vil være deres Gud og dere skal være mitt folk. Hvem lager du regler for? Er hunden din din bare når den er i hagen eller huset ditt? Hvis den rømmer, er den ikke fortsatt din? Gud gir ikke loven til Israelittene for at de skal gjøre seg fortjent til å være hans folk. Han gir dem loven fordi de allerede ER hans folk. Han bygger en nasjon. Gir dem detaljert kunnskap om hva de skal gjøre for å etablere en sunn og god kultur. Det at Gud gir dem regler, er fordi de allerede ER hans folk, ikke fordi de må gjøre seg fortjent til å bli det. Du lager ikke regler for naboens barn, gjør du? Når du lager regler for dine barn er det fordi de allerede er dine.

Moses går opp på fjellet til Gud og snakker med ham. Han får ikke bare de ti bud, men lover og regler for alt mulig, som hva du gjør hvis du får sopp på hus og byller på huden. På 1300-tallet da over halvparten av Europas befolkning døde av svartedauden, sies det at det var munkene som gikk til mosebøkene i Bibelen og fant ut av hvordan de skulle stoppe spredningen av pesten. Før vi hadde kunnskap om bakterier var det ikke en selvfølge å isolere de syke for å unngå smitte. De 10 bud, som mange mer eller mindre kjenner eller har hørt om, ble skrevet av Guds egen finger på en steintavle. Da Moses kom ned fra fjellet, så han at folket danset rundt en gud de hadde laget seg av gull, fordi de synes han brukte for lang tid mens han var og snakket med Gud på fjellet. Da Moses så det ble han så sint at han knuste tavlene. Som var skrevet med Guds egen finger... Gud ble enda sintere, og hadde mest lyst til å utslette hele folket og begynne på nytt med Moses. Men han viste nåde. For at folket skulle frykte Gud, og ikke synde snakket han til hele folket – gjennom torden og brak og lyn fra fjellet.

2. Mos 20

2 Jeg er Herren din Gud, som førte deg ut av Egypt, ut av slavehuset. Hvem er det som gir loven? Det har faktisk noe å si hvem som har sagt dette. Gud presenterer seg for dem. Han har presentert seg som Jeg Er. Denne gangen presenterer han seg som den som fører deg ut av slaveriet. Før det kommer et eneste bud, minner Gud folket på at han er en Gud som fører folk ut av slaveri. Budene er gitt for at vi skal være fri.

3 Du skal ikke ha andre guder enn meg.

Dette burde være en selvfølge! Tenk – de store tingene de har sett Gud gjøre! Og Gud har allerede sagt at vi er hans folk! Selvfølgelig skal han være vår eneste Gud. Det burde være et enkelt bud.

4 Du skal ikke lage deg gudebilder, ingen etterligning av noe som er oppe i himmelen eller nede på jorden eller i vannet under jorden. 5 Du skal ikke tilbe dem og ikke la deg lokke til å dyrke dem! For jeg, Herren din Gud, er en nidkjær Gud som straffer barn i tredje og fjerde ledd for fedrenes synd når de hater meg, 6 men viser trofast kjærlighet i tusen slektsledd mot dem som elsker meg og holder mine bud.

Når Israelfolket laget gullkalven laget de den som et symbol for Gud. De viste at det ikke var den kalven, rent fysisk, som hadde hjulpet dem ut av Egypt. Likevel danset de rundt kalven, og tilba den, som en representasjon på Gud, siden Moses var borte.

7 Du skal ikke misbruke Herren din Guds navn, for Herren frikjenner ikke den som misbruker hans navn.

Ikke misbruke Guds navn... oppigjennom har folk tolket det som om man ikke kan uttale Guds navn, eller ikke si navnet hans i vanvare. Med tanke på hvem Gud er, er det en selvfølge, og ikke noe man trenger et eget bud for å skjønne. Det handler om å på Guds vegne og i vår sammenheng i Jesu navn, gjøre noe som Jesus ikke ville gått god for. Jesus hadde et eksempel på hva dette kunne bety, som jeg kommer tilbake til snart. Ikke assosiere ham med noe han ikke vil assosieres med. Ikke bruk det til egen vinning.

Så langt har Gud presentert seg som den som førte dem ut av slaveriet. Og han vil ha en tillitsrelasjon med sitt folk. At de stoler på ham. At de vil at han skal være deres Gud. Deres eneste Gud. Så kommer neste bud: Ta deg en dag fri!

8 Husk sabbatsdagen og hold den hellig. 9 Seks dager skal du arbeide og gjøre all din gjerning, 10 men den sjuende dagen er sabbat for Herren din Gud. Da skal du ikke gjøre noe arbeid, verken du eller din sønn eller din datter, verken slaven eller slavekvinnen din, verken buskapen din eller innflytteren som bor i byene dine. 11 For på seks dager laget Herren himmelen og jorden, havet og alt som er i dem; men den sjuende dagen hvilte han. Derfor velsignet Herren sabbatsdagen og helliget den.

Hvorfor skulle de ta en fridag? For å vise Gud at de stoler på ham. At de stoler på at Gud vil forsørge dem, at seks dagers arbeid er nok. OG Gud som er skaperen vet at mennesker trenger å stoppe opp. Hvile.

Til nå har alt handlet om å stole på Gud. Så kommer det et bud om å hedre noen andre. Hvem skulle det være? Kongen? Hæren? Lederne deres? Moses? Nei.. Hedre far og mor.

12 Du skal hedre din far og din mor, så du kan leve lenge i det landet Herren din Gud gir deg. Når dere har kommet inn i landet jeg vil gi dere, vil dere bli fristet til å si til deres foreldre: Ja, ja – det Mosesgreiene funket sikkert for dere, men vi er moderne og sofistikerte menneker og det Mosesgreiene er litt gammeldags. Vi vet bedre. Dette er det eneste budet det er knyttet et løfte til: Jeg skal gi dere et nytt land. Hedrer dere ikke deres foreldre, vil jeg dra dere ut derifra. Jesus brukte dette budet for å forklare hvordan de skriftlærde misbrukte Guds navn. De hadde laget en haug med tilleggsregler som skulle hjelpe folk å unngå å bryte loven. En av disse tilleggsreglene var at folk kunne love reservere pengene sine til tempelet, sånn at dersom det skulle bli behov for det, ville de

gi pengene til tempelet. De som valgte å gå inn på denne avtalen, kunne slippe budet om å gi penger til foreldrene sine. På den tiden var de eldre avhengig av å bli forsørget av sine barn, og når det ble laget en regel som tillot dem å forsømme foreldrene sine, i Guds navn, ble Jesus sint.

Loven er et uttrykk for Guds vilje og Guds standard også i dag. Her er en sammenfattet versjon, som også legger vekt på foreldrenes ansvar for å gi Guds ord videre til sine barn:

4 Hør, Israel! Herren er vår Gud, Herren er én. 5 Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din makt. 6 Disse ord og bud som jeg gir deg i dag, skal du bevare i ditt hjerte. 7 Du skal gjenta dem for dine barn og tale om dem når du sitter hjemme og når du går på veien, når du legger deg og når du står opp.

Så kommer de budene folk flest vil ramse opp hvis du spurte på gata om folk kunne noen av de ti budene. De som man regner seg som et godt menneske om man holder. De handler om å erkjenne at menneskene rundt deg er like viktige som du selv er.

13 Du skal ikke slå i hjel. Ære andres kropp

14 Du skal ikke bryte ekteskapet. Ære andres ekteskap

15 Du skal ikke stjele. Ære andres eiendom

16 Du skal ikke vitne falskt mot din neste. Ære andres rykte

17 Du skal ikke begjære din nestes hus. Du skal ikke begjære din nestes kone, slaven eller slavekvinnen hans, oksen eller eselet hans eller noe annet som hører din neste til.

Dette budet er annerledes. Det er en regel man ikke kan ta folk i å bryte. Ønske noe noen andre har så høyt at det skader relasjonen, ikke hus, ektefelle, bil eller båt. Du står ikke bare til ansvar for Gud for det du gjør, men også for det du tenker.

Jesus kom for å oppfylle loven. Det kan være fort gjort å være litt selvrettferdig å tenke: "Jeg har ikke drept noen, ikke skilt meg, ikke vitnet falskt, ikke stjålet.. noe særlig i hvert fall.. da kan vel ikke Gud forvente mer?" Jesus sa tydelig at dette ikke er en sjekkliste for å komme inn i himmelen. Jesus sa at den som blir sint på sin bror og bærer nag til ham, har brutt budet om å slå i hjel, og at ekteskapsbrudd også kan skje bare i hjertet, at det ikke bare handler om å ikke sverge falskt, men du skal ikke trenge å sverge i det hele tatt, for et ja er et ja og et nei er et nei. Alltid.

Disse budene er Guds visdom om hva som skal til for å bygge et godt samfunn. Gud gir folket hemmeligheten til det gode livet. Verdier som det er nødvendig å integrere for å skape et godt samfunn.

18 Hele folket var vitne til tordenbrakene og lynglimtene, lyden av bukkehorn og røyken fra fjellet. Folket så det og skalv og ble stående langt borte. 19 De sa til Moses: «Tal med oss du, så skal vi høre! Men la ikke Gud tale med oss, for da kommer vi til å dø.» 20 Da sa Moses til folket: «Vær ikke redde! Gud er kommet for å sette dere på prøve, og for at dere skal frykte ham så dere ikke synder.»

21 Så ble folket stående langt borte, mens Moses nærmet seg den tette skodden hvor Gud var.

Gud bygde en nasjon. En landings-stripe for seg selv på jorda. Folket ville ha en konge, sånn som alle de andre folkene. Gud ville de skulle ha ham som konge, men de ville ha en konge som alle de andre folkene. Gud lot dem få det...

Jeremia 31

31 Se, dager skal komme, sier Herren, da jeg slutter en ny pakt med Israels hus og Judas hus, 32 ikke som den pakten jeg sluttet med fedrene deres den dagen jeg tok dem i hånden og førte dem ut av Egypt; den pakten brøt de, jeg var deres herre, sier Herren.

33 Men dette er pakten jeg vil slutte med Israels hus i dager som kommer, sier Herren: Jeg legger min lov i deres sinn og skriver den i deres hjerte. Jeg skal være deres Gud, og de skal være mitt folk.

34 Da skal ingen lenger undervise sin neste og sin bror og si: «Kjenn Herren!» For de skal alle kjenne meg, både små og store, sier Herren. For jeg vil tilgi skylden deres og ikke lenger huske synden.

Jødene feirer pinse til minne om da folket fikk loven på Sinaifjellet. Torden og brak og lynglimt og røyk.. og folket som stod på avstand...

Vi feirer pinse til minne om kirkens fødselsdag. Det er noen likhetstrekk... da disiplene var samlet i bønn på øvresalen skalv stedet de stod på og flammer viser seg på hodene til disiplene... denne gangen er Gud nær folket. Gud er den samme. Det er viktig også for oss å huske hvem Gud er.

Jeg (Luther) har forstått det slik at når det står «Jeg skal legge Min lov i deres indre og skrive den på deres hjerter» (Jer 31:33)», så menes det nettopp det samme som Paulus skriver: «for **Guds kjærlighet er blitt utøst i våre hjerter ved den Hellige Ånd**», Rom 5:5. Dette er egentlig «**Kristi lov**» og «**oppfyllelsen av Mose lov**»...

Vi får leve i Åndens tidsalder. Da Gud talte på fjellet ble folket stående langt borte.. Jesus oppfylte loven for oss! Vi kan leve helt nær ham. Vi har helt andre forutsetninger en israelittene til å leve nær Gud og i tillit til ham, selv om de hadde sett Gud gjøre store og ufattelige ting. For Gud har utøst sin kjærlighet i våre hjerter ved sin hellige Ånd, skrevet loven på våre hjerter..

De 10 bud sier i bunn og grunn: Stol på Gud. La Gud være Gud. Og alle rundt deg skal behandles godt.

I stedet for å være opptatt av hvor langt budene kan strekkes mens vi samtidig er innenfor, kan vi leve helt nær Gud og i tillit til ham.

I stedet for å grave seg ned i de siste budene, bruk tiden på å få på plass de første, så kommer de andre mer som en konsekvens. Gud vil ikke bare være Gud, han vil være din frelser. Gud vil at du skal stole på ham. Gud vil ikke bare være en del av livet ditt, men han vil være det viktigste. Aksen hele livet ditt kretser rundt. Han vil være din personlige Gud. Vi har alle noe vi lar livet vårt kretse rundt. Han vil ikke du skal gjøre ham mindre enn han er og mer håndterbar. Ikke prøv å presse Gud inn i ditt system.

Dersom din relasjon med Gud handler om å prøve å gjøre han fornøyd ved å bli et litt bedre menneske, kan dette fort bli et slitsomt liv. Dersom du bruker alle dine bønner til å krangle med Gud om spørsmål om hva som er så viktig med ekteskap, eller hvor rett du har til å irritere deg over dem som lykkes i livet, når de ikke har fortjent noe bedre enn deg – da blir kristenlivet fattig. Dersom du inviterer Gud til å komme å velsigne det livet ditt kretser rundt på dine vilkår, uten å la ham få være Herren din Gud – da vet du ikke hva livet med Gud egentlig er ment å være. Gud vet at vi er skapt til å ha ham som sentrum i livet. Det er nøkkelen til det gode livet. Som gjør at du forblir fri, når han har frelst deg. I stedet for å invitere Gud til å komme og bygge ditt rike, inviteres du til å bli med å bygge hans. Den Gud som førte ut israelsfolket fra Egypt, som åpnet havet for dem og frelste dem fra egypterne, er den samme i dag.

Loven ble gitt for at mennesker som var blitt satt fri skulle forbli frie. Israelsfolket gikk «all in» og fikk hele sin samfunnsstruktur fra Gud, hele sin nye identitet og sin frihet. De gikk et spennende liv i møte.

Gå "all in"! Det er det som gjør disippellivet levende og spennende å leve.